

İzmir YMMO Dergisi

Yıl/Year: 2020 Cilt/Volume: 2 Sayı/No:1 Dönem/Period: Haziran/June 2020
Geliş Tarihi/Received: 25.05.2020 Kabul Tarihi/Accepted: 20.06.2020 Sayfa: 12-22
ARAŞTIRMA MAKALESİ

Bankalarda Ertelenmiş Vergi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Mustafa SÜNER¹

Özet

Vergi mevzuatı ve muhasebe kuralları arasında ortaya çıkan geçici fark olması halinde ortaya çıkan ertelenmiş vergi kavramı TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 08.12.2004 tarihli 18 sayılı tebliğ ile ele alınmıştır. İlgili standart ve tebliğ düzenlemeleri sonucu ortaya çıkan ve geçici fark oluşturan bakiyeler bankaların olması gereken finansal durumunu ortaya koymak için finansal tablolara ertelenmiş vergi aktifli veya pasifli ile ertelenmiş vergi geliri veya gideri olarak yansıtılmaktadır. Bu çalışmada ertelenmiş vergi hesaplanması ve işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin örnekler incelenmiş, söz konusu çalışma ile literatüre katkı yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler— Bankacılık, Ertelenmiş Vergi, Muhasebe

JEL Sınıflama Kodları: M40, M41

Accounting Of Deferred Tax Transactions In Banks

Abstract

Deferred tax which is a temporary difference between tax legislation and accounting rules is regulated by TMS 12 Income Tax Standard and Banking Regulation and Supervision Agency's dated 08.12.2004, 18 numbered communique. Balances arising from the relevant standard and communique arrangements and making a temporary difference are reflected in the financial statements as deferred tax assets or liabilities and deferred tax income or expense in the financial statements. In this study, examples of deferred tax calculation and accounting of their transactions were examined, and the study aimed to contribute to the literature.

Keywords— Banking, Deferred Tax, Accounting

JEL Classification Codes: M40, M41

---

¹ Marmara Üniversitesi Bankacılık Doktora Öğrencisi, Bankacılık Sigortacılık Enstitüsü, Bankacılık, Türkiye, mustafa35suner@gmail.com ORCID: 0000-0003-3363-6147

1. GİRİŞ

Bankalar vergi kanunlarına ve muhasebe standartlarına göre iki farklı kar hesabı yapmaktadır. Bu sebeple ticari ve mali kar arasında oluşan farkların geçici olması durumunda ertelenmiş vergi ortaya çıkmaktadır (Çakmakoğlu, 2018). Bu hususta işletmeler için TMS-12 Gelir Vergileri standardı devreye girmekte, işletmelerin kazançlarından hesaplanan vergilerin muhasebeleştirilmesine ve ertelenmiş vergi ile ilgili kurallara şekil vermektedir (Cengiz ve Tosunoğlu, 2017).

Bankalar söz konusu olduğunda uygulamalara yön veren Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu mevzuatları da önemli olmaktadır. Muhasebe standartlarına ek olarak ertelenmiş vergi hususu ile alakalı BDDK'nın 01.07.2004 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 18 sayılı Tebliğ – Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardında ertelenmiş vergi aktif ve pasifine ilişkin açıklamalara, bunların finansal tablolarına yansıtılmasına dair bilgiler yer almaktadır (BDDK, 2004). BDDK'nın Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğinde ertelenmiş vergi aktif, pasif, gelir ve gider kalemlerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır (BDDK, 2007).

Bankalar için TMS-12 Gelir Vergileri standardı ertelenmiş vergi kavramına etki eden tek standart olmamakta, özellikle TFRS 9 Finansal Araçlar standardının uygulanması ile ertelenmiş vergi konusunda bir takım değişiklik meydana gelmiştir. BDDK'nın 8 Aralık 2004 tarihli BDDK.DZM.2/13/1-a-3 no'lu genelgesindeki genel karşılıklar için ertelenmiş vergi kaydı yapılmaması yönündeki uygulamanın TFRS 9 Finansal araçlar standardının uygulanmaya başlanması sonrasında değiştiği görülmektedir (BDDK, 2004).

Her ne kadar bir önceki paragrafta belirtilen BDDK mevzuatları yol gösterici olsa da, bankaların kamuya ilan ettiği finansal tablolarda yapılan incelemeler sonucunda bankalarca yeknesak bir uygulama bulunmadığı, farklı ertelenmiş vergi aktif ve pasif kalemlerinin olduğu görülmüştür. Çalışma ile literatüre muhasebeleştirme yönünde bir katkı sağlanacağından ve bu anlamda rakamların gerçekçi olması açısından bankalar tarafından ilan edilen finansal tablo dipnotlarında ertelenmiş vergi matrahı ilan edilen banka kalemleri çalışmada kullanılmıştır.

Bu çalışma 4 bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünün akabinde, ikinci bölümde literatürdeki konu ile ilgili çalışmalar ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ertelenmiş vergi kavramı ele alınacak, aynı başlıkta ertelenmiş vergi aktif ve pasif kalemlerinin Bankaların kamuya açıklanan finansal tablolarından hesaplanması ve muhasebesine yer verilecektir. Son bölüm de ise değerlendirme yapılacaktır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde ertelenmiş verginin firmalar açısından muhasebesi ile ilgili birçok çalışma bulunmasına rağmen bankalarda ertelenmiş vergi işlemlerine ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır. Söz konusu çalışmaların bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

Cengiz ve Tosunoğlu (2017), ertelenmiş vergiye neden olan faktörlerin Bankacılık sektöründe incelenmiş, ertelenmiş vergi varlığı ve borcunun bankaların finansal tabloları üzerinde önemli bir etkiye neden olduğu tespit edilmiştir.

Küçük (2015), diğer kapsamlı kâr/zarar tablosundaki kalemlerin ertelenmiş vergi etkisi doğuran konuları muhasebe standartları çerçevesinde değerlendirmiştir. Dört farklı varsayım çerçevesinde ele alınan uygulama örneği; vergi (TMS 12) ve finansal tabloların sunuluşu (TMS 1) standartları göz önüne alınarak genel muhasebe yönünden çözümlenmiştir.

Cavlak ve Cebeci (2017), BİST-30'daki firmaların 2008-2015 yılları arasındaki ertelenmiş vergi kalemlerinin yeri, zaman içindeki seyri ve karar etkisinin incelemiştir. 2008-2015 yılları arasında BİST 30 şirketlerinde nasıl bir seyir izlediği, dönem karı ve dönem vergi gideri ile ilişkisi grafikler ile ortaya konmuştur.

Özcan (2016), gelir vergileri standardında yer alan geçici ve sürekli farkların mali tablolara etkisini incelemiştir. Geçici ve sürekli farkların neden oluştuğunun bilinmesi ve muhasebe meslek üyelerinin söz konusu farkları mali tablolara aktarırken dikkatli olması yönünde öneri getirmiştir.

Göğüş (2010), Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) için de ertelenmiş vergi uygulamasının muhasebesi, Tekşen (2010), Ticari ile mali kâr hesaplamasında oluşan sürekli farklar ile geçici farkların vergi etkilerinin THP'ye göre muhasebeleştirilmesi, Antepli ve Ağ (2016), gelir vergisi standardı ile vergi mevzuatı arasındaki farklılıkların araştırılarak muhasebeleştirilmesi, Özuluçan ve Keleş (2017), TMS 12 Standardı ile mevzuat arasında geçici fark yaratan durumların ortaya konulması ve ertelenmiş vergilerin muhasebesi, Küçük (2016), satışa hazır finansal varlık olarak sınıflandırılmış hazine bonosu örneği üzerinden hareket edilerek; muhasebe standartları, vergi mevzuatı ve muhasebesinin incelenmesi, Güçlü (2016), TMS 12 standardı gereği oluşan geçici farkların ve ertelenmiş vergilerin hesaplanması, muhasebesi ve dipnotlarda gösterilmesine ilişkin çalışmalarda işletmeler açısından ertelenmiş vergi muhasebesine yönelik çalışmalara yer verilmiştir.

Literatürde ertelenmiş vergi işlemlerinin muhasebesi ile ilgili bir çalışma bulunmasına rağmen bankalarda ertelenmiş vergi hesaplamaları ve ertelenmiş vergi muhasebesi ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır.

3. ERTELENMİŞ VERGİ KAVRAMI

BDDK tarafından 12.08.2004 tarih ve 25551 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.07.2004 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine İlişkin 18 sayılı Tebliğ – Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardında Bankalarda ertelenmiş vergiye ait kavramlar için düzenlenen özete aşağıda yer verilmektedir (BDDK, 2004):

İndirilebilir geçici fark; bir varlığın veya yükümlülüğün defter değeri ile vergi mevzuatı uyarınca belirlenen vergiye esas değeri arasında ortaya çıkan ve sonraki dönemlerde mali kâr/zararın hesabında indirim kalemi olarak dikkate alınacak tutarlarıdır.

Vergilendirilebilir geçici fark; bir varlığın veya yükümlülüğün defter değeri ile vergi mevzuatı uyarınca belirlenen vergiye esas değeri arasında ortaya çıkan ve sonraki dönemlerde mali kâr/zararın hesabında dikkate alınacak tutarlarıdır.

-Ertelenmiş vergi aktif: İndirilebilir geçici farklar ve mali zararlar ile vergi indirim ve istisnalarının sonraki dönemlere taşınması sebebiyle gelecek dönemlerde geri kazanılabilir vergi tutarıdır.

-Ertelenmiş vergi pasifi: Vergilendirilebilir geçici farklar sebebiyle takip eden dönemlerde ödenecek vergi tutarıdır.

Ertelenmiş vergi aktif ve pasifi aşağıdaki şekilde formülize edilmektedir (Akdoğan, 2006).

Ertelenmiş Vergi Aktifi = İndirilebilir Geçici Farklar x Vergi Oranı

Ertelenmiş Vergi Pasifi = Vergilendirilebilir Geçici Farklar x Vergi Oranı

Ertelenmiş vergi borcu, dönem içi karşılık artışına sebebiyet verdiği ve karda azalma sonucunu getirdiği için yarattığı etki gider etkisi, öte yandan ertelenmiş vergi alacağı ise dönem içi karşılık azalışına sebebiyet verdiği ve karı artırması sonucunu getirdiği için yarattığı etki gelir etkisi olarak yorumlanmaktadır Göğüş (2010).

BDDK tarafından 26.01.2007 tarih ve 26415 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğinde, ertelenmiş vergi kalemleri şu şekilde sıralanabilir (BDDK, 2007):

Tablo 1: Tekdüzen Hesap Planında Yer Alan Ertelenmiş Vergi Varlık ve Borç Kalemleri

Muhasebe Skontu	Skont Detayı
262	Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı
26200	Mali Zararlardan
26201	Vergi İndirim Ve İstisnalarından
26202	Amortismanlardan
26203	Faiz Reeskontlarından
26204	Kıdem Tazminatlarından
26209	Diğer
386	Ertelenmiş Vergi Borcu Hesabı
38600	Amortismanlardan
38601	Faiz Reeskontlarından
38609	Diğer

Her ne kadar tekdüzen hesap planında yukarıdaki ile sınırlı kalemler bulunuyor olsa da borsaya kote bankaların finansal tablo dipnotlarında, kazanılmamış gelirler, finansal varlıkların değerlendirilmesi, çalışan hakları yükümlülükleri, emekli sandığı fiili ve teknik açığı, kredi kartı puan karşılıkları türev finansal borçlar, menkul değerler portföyü değerlendirme farkları, gayrimenkul yeniden değerlendirme farkı, iştirak ve bağlı ortaklıklar değerlendirme farkları kalemleri de görmek mümkündür (Cengiz ve Tosunoğlu, 2017).

3.1. Ertelenmiş Vergi Aktif ve Pasif Kalemlerinin Hesaplanması ve Muhasebeleştirilmesi

Bu çalışmada Bankaların kamuyu aydınlatma platformuna ilan ettiği finansal tablo ve dipnotlarında matrah bilgisini paylaşan bankalar üzerinden bankaların 2018 ve 2019 yıllarına ait yıl sonu konsolide bilanço ve dipnotları incelenmiştir.

3.1.1. Beklenen Zarar Karşılığına İlişkin Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Muhasebesi

Vergi mevzuatı uyarınca kurumlar vergisinin tespitinde gider olarak kabul edilmeyen, genel karşılıklar veya bu nevi indirilebilir geçici fark oluşturmeyen kalemler üzerinden ertelenmiş vergi aktif kaydı yapılmaması gerekmektedir (BDDK, 2004). BDDK'nın 8 Aralık 2004 tarihli BDDK.DZM.2/13/1-a-3 no'lu genelgesi çerçevesinde genel karşılık tutarı ve serbest karşılık tutarı üzerinden ertelenmiş vergi aktif ayrılmamaktaydı. Banka finansal tablolarında genellik arz etmekle birlikte QNB Finansbank ve Akbank'ın finansal tablolarında 01 Ocak 2018 tarihinden itibaren TFRS 9 hükümleri ile birlikte geçici fark teşkil eden beklenen zarar karşılıkları üzerinden ertelenmiş vergi varlığı hesaplanmaya başlandığı belirtilmiştir (Akbank, 2018) (QNB Finansbank, 2018). Serbest karşılıklar için ise ertelenmiş vergi hesaplaması yapılmamaktadır (Akbank, 2018).

Akbank ve ING Bank'ın yılı sonu finansal tablo dipnotlarında, konsolide özkaynak kalemlerine ilişkin açıklamalar başlığı altında, standart yaklaşımın kullanıldığı alacaklar için ayrılan genel karşılıklar (Onbindeyüzyirmibeşlik sınır öncesi) kalemi bakiyesi beklenen kredi zarar karşılığı (Genel Karşılık) ertelenmiş vergi matrahını göstermektedir (Akbank, 2018), (Akbank, 2019), (ING Bank, 2018).

Tablo 2: Akbank ve ING Bank Beklenen Kredi Zarar Karşılığı Dipnotları

A-Banka	B-Bilanço	C-Ertelenmiş Vergi Aktifine Neden Olan Faktörler	D-Matrah	E-Ertelenmiş Vergi Varlığı	E/D-Vergi Oranı
AKBNK	31.12.2018	Beklenen Kredi Zarar Karşılığı	4.040.886.000	893.268.000	%22
AKBNK	31.12.2019		4.538.537.000	1.003.664.000	%22
ING	31.12.2018		682.268.000	150.055.000	%22

Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkındaki Tebliğ'de 262 Ertelenmiş Vergi Varlığı Hesabı – Türk Parası hesabı, 794 Ertelenmiş Vergi Varlığı Gelirleri – T.P. ve 894 Ertelenmiş Vergi Varlığı Giderleri– T.P. hesapları ile birlikte çalışır. Ertelenmiş vergi varlığı hesaplandığında bu hesabın borcuna, 794 Ertelenmiş Vergi Varlığı Gelirleri – T.P. hesabının alacağına kaydedilir (BDDK, 2007).

Akbank'ın 31.12.2018 tarihli finansal tablo dipnotlarında, beklenen kredi zarar karşılıklarına ilişkin bilgilere yer verilmiş olup yukarıdaki tablodaki matrahı verecek şekilde ilgili bankaya ait beklenen kredi zarar karşılık hesaplaması şu şekilde olmaktadır (Akbank, 2018).

Tablo 3: Akbank Beklenen Kredi Zarar Karşılığı Dökümü Dipnotu

Krediler	Ticari Krediler	Tüketici Krediler	Kredi Kartı	Finansal Kiralama	Toplam
1.Aşama	391.823.000	179.790.000	105.190.000	61.129.000	737.932.000
2.Aşama	2.257.273.000	336.290.000	148.050.000	122.000.000	2.863.613.000
Finansal Varlıklar	48.418.000	-	-	-	48.418.000
Diğer	59.733.000	-	-	-	59.733.000
Gayrinakdi 1.ve 2.Aşama	331.189.000	-	-	-	331.189.000
Toplam					4.040.886.000

31.12.2018 tarihinde beklenen kredi zarar karşılığındaki hesabının bakiyesi 4.040.886.000.-TL olup, ertelenmiş vergi aktifi 893.268.000.-TL olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla ilgili tarihte yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olmaktadır.

-----31/12/2018-----

262 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI HESABI-T.P.	893.268.000
26209 Diğer (Beklenen Kredi Zarar Karşılığı)	
794 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GELİRLERİ	893.268.000

Odea Bank 31.12.2018 tarihli finansal tablosunda bağımsız denetçi tarafından sınırlı olumlu görüş verildiği, görüşün dayanağına bakıldığında ise “Banka yönetimi tarafından gelecek dönemlerde ekonomide ve piyasalarda meydana gelebilecek gelişmelerin olası etkileri dikkate alınarak önceki dönemlerde ayrılan ve cari dönemde azaltılan ve TMS 37’nin muhasebeleştirme kriterlerini sağlamayan 16.385 bin TL tutarında bir karşılık içermektedir. Ayrılan bu karşılık sonucu diğer karşılıklar kalemi 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla 16.385 bin TL fazla, ertelenmiş vergi varlığı 3.605 bin TL fazla, kar yedekleri 174.155 bin TL az ve yıllık net karı 161.375 bin TL fazla gösterilmiştir.” denildiği, dolayısıyla serbest karşılıklar için ertelenmiş vergi hesaplanmasının bağımsız denetçi tarafından tenkit edildiği görülmektedir (Odea Bank, 2018).

3.1.2. Çalışan Hakları Karşılığına İlişkin Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Muhasebesi

QNB Finansbank 2018 yılsonu finansal tablo dipnotunda, çalışan hakları karşılığını 19 Sayılı Türkiye Muhasebe Standartları’nda belirtilen aktüeryal değerlendirme yöntemini kullanarak hesapladığını, ilgili kalemde kıdem tazminatı karşılığı, izin yükümlülüğü, personele ödeyeceği maaş, ikramiye ve prim karşılığını izlediğini belirtmiştir. Akbank 2018 yılsonu finansal tablo dipnotunda, çalışan hakları karşılığı kaleminde, kıdem tazminatı ve kullanılmamış izin karşılığını izlediğini belirtmiştir. Yapıkredi 2018 yılsonu finansal tablo dipnotunda, “TMS 19– Çalışanlara Sağlanan Faydalar” standardı işletmenin yükümlülüklerinin hesaplanabilmesi için aktüeryal değerlendirme yöntemlerini kullandığı, ilgili kalemde kıdem tazminatı karşılığı, çalışanların emekliliği halinde ödenmesi gereken muhtemel yükümlülüğün

bugünkü değerinden hesaplanan bakiyenin yer aldığı belirtilmektedir (QNB Finansbank, 2018), (QNB Finansbank, 2019) (Yapıkredi Bankası, 2020) (Akbank, 2018), (Akbank, 2019).

Tablo 4: QNB Finansbank, Yapıkredi ve Akbank Çalışan Hakları Karşılığı Dipnotu

A-Banka	B-Bilanço	C-Ertelenmiş Vergi Aktifine Neden Olan Faktörler	D-Matrah	E-Ertelenmiş Vergi Varlığı/(Borcu)	E/D-Vergi Oranı
QNB	31.12.2018	Çalışan Hakları Karşılığı	426.856.000	93.908.000	%22
QNB	31.12.2019		560.445.000	123.298.000	%22
YKRD	31.12.2018		682.268.000	150.055.000	%22
AKBNK	31.12.2018		325.249.000	71.324.000	%22
AKBNK	31.12.2019		450.884.000	99.053.000	%22

3 bankanın da bilançosunda pasif kalemler arasında karşılık hesabının altında izlenen çalışan hakları karşılığının arz ettiği bakiyenin ilgili dönemlerde geçerli olan %22 kurumlar vergisi ile çarpılması neticesinde ertelenmiş vergi aktifi kaleminin bakiyesine ulaşıldığı görülmektedir.

-----31/12/2019-----	
262 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI HESABI-T.P.	123.298.000
26204 Kıdem Tazminatlarından	
794 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GELİRLERİ	123.298.000

QNB Finansbank'ın 31.12.2019 tarihinde çalışan hakları karşılığındaki hesabının bakiyesi 560.445.000.-TL olup, ertelenmiş vergi aktifi 123.298.000.-TL olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla ilgili tarihte yapılacak muhasebe kaydı yukarıdaki gibi olmaktadır.

3.1.3. Mali Zararlara İlişkin Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Muhasebesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan zararların beş yıldan fazla nakledilmemek şartı ile izleyen yıl kazançlarından indirilebilmesi hüküm altına alınmıştır (Kurumlar Vergisi Kanunu, 2006). Kanunda bahsedilen zarar tutarı ticari değil mali zarardır. Ticari zarar tekdüzen hesap planı, SPK mevzuatı ve muhasebe standartları uyarınca ortaya çıkmaktadır. Geçmiş yıl zararı olarak dikkate alınacak mali zarar ise, vergi kanunlarına göre kabul edilmeyen bazı giderlerin vergi matrahından indirilmesi ve istisna kabul edilen gelirlerin vergi matrahına dahil edilmemesi dolayısıyla hesaplanan zarar tutarıdır (Çağlar, 2017).

Tablo 5: Alternatifbank ve Burgan Bank Mali Zarar Dipnotu

A-Banka	B-Bilanço	C-Ertelenmiş Vergi Aktifi	D-Matrah	E-Ertelenmiş Vergi Varlığı/(Borcu)	E/D-Vergi Oranı
ALTER	31.12.2018	Mali Zarar	81.186.000	17.858.000	%22
ALTER	31.12.2019	Mali Zarar	120.588.000	26.530.000	%22
BURGN	31.12.2018	Mali Zarar	247.448.000	54.264.000	%22

Kaynak: (Alternatifbank, 2019), (Alternatifbank, 2019), (Burgan Bank, 2018)

Mali zarardan kaynaklanan ertelenmiş vergi varlığının finansal tablolara yansıtılmaması yoluyla şirket yönetiminin piyasaya şirketin ileri dönemdeki performansına gösterge teşkil etmektedir (Herborn, Tutticci, & Khor, 2010). Dolayısıyla kamuya aydınlatma platformuna beyan edilmeyen kurumlar vergisi beyannamesi ve mali zarar bakiyesi yukarıdaki şekilde bankaların finansal tablo dipnotlarından edinilebilmektedir.

-----31/12/2019-----

262 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI HESABI-T.P.	26.530.000
26200 Mali Zararlardan	
794 ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI GELİRLERİ	26.530.000

Alternatifbank'ın 31.12.2019 tarihinde mali zarar vergi matrahının bakiyesi 120.588.000.-TL olup, ertelenmiş vergi aktifi 26.530.000.-TL olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla ilgili tarihte yapılacak muhasebe kaydı yukarıdaki gibi olmaktadır.

3.1.4. Türev Finansal Varlıklara İlişkin Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Muhasebesi

Yapıkredi Bankası 2018 yılsonu bilançosunda, türev finansal varlıklar kalemi 9.067.984.000.-TL, türev finansal yükümlülükler kalemi 7.287.749.000.-TL bakiye arz ettiği görülmektedir. Dipnotlarda ise türev finansal varlıklar ertelenmiş vergi pasifi vergi matrahının 1.780.235.000.-TL olduğu, söz konusu bakiyenin türev finansal varlıklar ve yükümlülüklerin netleştirilmesi sonucu olduğu anlaşılmaktadır.

Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkındaki Tebliğ'de 386 Ertelenmiş Vergi Borcu Hesabı – Türk Parası hesabı, 796 Ertelenmiş Vergi Borcu Gelirleri – T.P. ve 896 Ertelenmiş Vergi Borcu Giderleri– T.P. hesapları ile birlikte çalışır. Ertelenmiş vergi varlığı hesaplandığında bu hesabın alacağına, 896 Ertelenmiş Vergi Varlığı Giderleri – T.P. hesabının borcuna kaydedilir (BDDK, 2007).

-----31/12/2018-----

896 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU GİDERLERİ-T.P.	378.426.000
386 ERTELENMİŞ VERGİ BORCU HESABI-T.P	378.426.000
38609 Diğer-Türev Finansal Varlıklar	

Yapıkredi Bankasının 31.12.2018 tarihinde türev finansal varlıklar ve yükümlülüklerin netleştirilmesi sonucu tespit edilen 1.780.235.000.-TL'nin üzerinden 378.426.000.-TL ertelenmiş vergi pasifi doğmuş olup, yapılacak muhasebe kaydı yukarıdaki gibi olmaktadır.

SONUÇ

Çalışmada Bankaların kamuya aydınlatma platformuna ilan ettiği finansal tablo ve dipnotlarında yapılan detaylı incelemelerde, her bankanın birbirinden farklı şekilde ertelenmiş vergi varlık ve borcu bilgilendirmesine yer verdiği görülmüş olup, sektör genelinde hesap bazında tekdüze bir formül bulunmadığı görülmüştür. Bu anlamda bazı bankaların benzer şekilde ertelenmiş vergi varlık veya borcu hesaplamış olabileceği göz önünde bulundurularak özellikle ertelenmiş vergi matrahı ilan eden banka bilançoları üzerinden geçici farklara konu bilanço veya dipnot kalemi olup olmadığı yönünde inceleme yapılmış, çalışan hakları karşılığı ve beklenen kredi zarar karşılığında bazı bankaların benzer şekilde matrah belirlediği görülmüştür. Özellikle 01.01.2018 tarihinde beklenen kredi zarar karşılıklarının hesaplanmasına ilişkin değişikliklerin ertelenmiş vergi açısından da farklılık getirdiği, bu tarihten önce ertelenmiş vergi hesaplanmayan kredi karşılıkları için hesaplama yapılmaya başlanmıştır. Her ne kadar mali zarar bilgisi ancak bankanın vergi beyannamesinde yer alıyor ise de söz konusu kalem üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanması gerektiğinden bankanın ticari kar etse de vergi kanunları açısından zarar edip etmediğinin bilgisi edinilebilmektedir. Buraya kadar bahsi geçen çalışan hakları karşılığı, mali zarar ve beklenen kredi zarar karşılığı hesapları ertelenmiş vergi varlığı oluşturmakta ve gelir etkisine sebebiyet vermektedir. Ancak türev finansal varlıkları, türev finansal yükümlülüklerinden fazla olması halinde ertelenmiş vergi yükümlülüğü oluşmakta ve gider etkisine sebebiyet vermektedir. Bu sebeple ertelenmiş vergi varlık ve borç işlemlerinin THP'ye uygun yapılması bankaların ve bankaya ait finansal tablo okuyucuları açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada da ertelenmiş vergi varlık ve borcunun nasıl muhasebeleştirildiği örneklerle anlatılmış olup bu anlamda literatüre katkı yapılması amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

AKDOĞAN, N. (2006), UMS-12 Gelir Vergileri Standart Hükümlerine Göre Dönem Kârından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 17.

ANTEPLİ, A. ve AĞ, A.R. (2016), 12 No'lu Gelir Vergisi Standardına Göre Kıdem Tazminatı ve Muhasebeleştirilmesi, Sosyal ve İnsan Bilimleri Araştırma Dergisi, 16-23.

CAVLAK, H. ve CEBECİ Y. (2017), Ertelenmiş Vergi Unsurlarının Analizi, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 48-60.

ÇAĞLAR, K. (2017), Kurumlar Vergisinde Zarar Mahsubu ve Özellikli Durumlar, Mali Çözüm, 197-215.

ÇAKMAKOĞLU, S. (2018). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Kapsamında Ertelenmiş Vergiler ve Türk Vergi Mevzuatı ile Karşılaştırılması: Bir Uygulama Örneği. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

GÜÇLÜ, C. Ç. (2016). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı, Ertelenmiş Vergiler ve Muhasebeleştirilmesi. Muhasebe ve Denetim Dünyası, 29-49.

HERBORN, K., TUTTICCI, I., ve KHOR, P. S. (2010). Changes In Unrecognised Deferred Tax Accruals From Carry-Forward Losses: Earnings Management Or Signalling? Journal Of Business Finance & Accounting, 763-791.

KÜÇÜK, E. (2015). Diğer Kapsamlı Kâr/Zarar Tablosu Hesaplarının Ertelenmiş Vergi Etkisi: Özellikli Durumların Değerlendirilmesi. Dokuz Eylül İİBF Dergisi, 168-201.

KÜÇÜK, E. (2016). Özkaynaklarda Muhasebeleştirilen Gelir ve Giderlerin Ertelenmiş Vergi Etkisi: Satışa Hazır Finansal Varlık Olarak Sınıflandırılmış Hazine Bonosu Örneği. Ankara Üniversitesi İİBF Dergisi, 679-704.

ÖZCAN, A. (2016). UMS 12 Gelir Vergileri Standardı Çerçevesinde Ertelenmiş Verginin Muhasebeleştirilmesi. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 144-150.

ÖZULUCAN, A., & KELEŞ, D. (2017). TMS 12: Gelir Vergileri Standardı Kapsamında Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilme Esasları. Muhasebe ve Maliye Dergisi, 27-48.

TEKŞEN, Ö. (2010). TMS-12 Gelir Vergileri Standardına Göre Ertelenmiş Verginin İncelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 297-317.

TOSUNOĞLU, S. C. (2017). Ertelenmiş Vergiye Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 67-81.

https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/mevzuat_0055.pdf,
(01.05.2020)

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/08/20040812.htm#15>,
(01.05.2020)

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/01/20070126M1-1.htm>,
(01.05.2020)

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520.pdf>, (01.05.2020)

https://www.akbankinvestorrelations.com/tr/images/pdf/bddk-konsolide-finansal-raporlar/4c18_akbank_konsolide_finansal_tablolar_ve_dipnotlar.pdf, (01.05.2020)

https://www.akbankinvestorrelations.com/tr/images/pdf/4c19_akbank_konsolide_finansal_tablolar_ve_dipnotlar.pdf, (01.05.2020)

<https://www.alternatifbank.com.tr/uploads/20190802103515639.pdf>, (01.05.2020)

<https://www.alternatifbank.com.tr/uploads/2020020317152995257.pdf>, (01.05.2020)

https://www.burgan.com.tr/tr/Documents/BURGAN_BANK-31_12_2018-BDDK-KONSOLIDE_FV_SIGNED.pdf, (01.05.2020)

https://www.ing.com.tr/F/Documents/pdf/Yatirimci_iliskileri/Bagimsiz_Denetim_Raporlari/Konsolide/2018/ING_Bank-Konsolide_Finansal_Tablo_ve_Dipnotlar-31_Aralik_2018_Final.pdf, (01.05.2020)

https://www.odeabank.com.tr/tr-TR/Hakkimizda/raporlar/IndependentAuditReport/2018_Aralik_Bagimsiz_Denetim_Raporu.pdf, (01.05.2020)

<https://www.qnbfinansbank.com/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar>, (01.05.2020)

<https://www.yapikredi.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar>, (01.05.2020)